

De ecolobby hervat met het kabinet-Jetten de stikstofcampagne om Nederland in haar greep te krijgen

Posted on 19 februari 2026 by Syp Wynia

Het heeft er alle schijn van dat een netwerk van overheden, lobbyclubs en natuur- en milieuorganisaties helemaal geen belang heeft bij de oplossing van de voortgaande stikstofcrisis. Het zogeheten 'stikstofslot' dat vergunningverlening ernstig bemoeilijkt en de bouw en andere delen van de economie in de weg zit fungeert namelijk als hefboom voor de greep op het Nederlandse grondgebruik en de toegang tot miljarden aan subsidies. Dat zegt onderzoeksjournalist GEESJE ROTGERS in gesprek met SYP WYNIA voor deze aflevering van WWTV. Het gesprek is ook te beluisteren als podcast.

Geesje Rotgers doet al decennia onderzoek naar het natuur- en milieubeleid, zowel door overheden als door veelal gesubsidieerde NGO's, invloedrijke grondbeheerders als Staatsbosbeheer, provinciale 'landschappen', Natuurmonumenten en andere lobby's. Centraal in dat vaak volstrekt ondoorzichtige beleid zijn de toegepaste rekenmodellen – gemeten wordt er zelden – die fungeren als een *black box*.

Rotgers: 'Zo'n model is ondoorgrondelijk, dat geldt ook voor wat er ingaat en wat er uitkomt. Het fungeert als een loterij.'

'40 procent van Nederland voor de natuur'

Rotgers constateert dat het invloedrijke netwerk van overheden en lobby's er op uit is om een groot deel van het dichtbevolkte Nederland, wellicht 40 procent van de grond, te bestemmen voor natuur- of natuurgerelateerde bestemmingen. Dat is nog meer dan de 30 procent waarvan elders in de Europese Unie sprake is. Dergelijke gebieden worden met name aan de landbouw – maar ook aan de rest van de economie en bijvoorbeeld aan de woningbouw – onttrokken.

Veelal komen vrijgekomen hectares vervolgens in handen van grote 'terreinbeheerders' als Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de provinciale landschappen, die nu samen al ruim 500.000 hectare van Nederland in handen hebben, maar dus ook eigenbelang hebben bij hun lobby om de greep op het land verder te vergroten. Het huidige grondbezit van deze 'terreinbeheerders' is al ongeveer één achtste van het land en aldus ongeveer gelijk aan de oppervlakte van de grootste provincie, Gelderland. De greep op de Nederlandse grond zou, als de opzet slaagt, dus nog enkele malen worden vergroot.

Geesje Rotgers werkte geruime tijd voor de periodieken van de inmiddels geprivatiseerde uitgeverij van de Wageningse landbouwuniversiteit, maar heeft zich gaandeweg verzelfstandigd en opereert nu vanuit een netwerk van onderzoekers met de naam Agrifacts. Ze benadrukt de onafhankelijkheid van haarzelf en van haar collega-onderzoekers.

Dat Rotgers en haar collega's ook niet altijd met feiten komen die de landbouwsector bevallen mag blijken uit het feit dat zij aan het licht bracht dat de stikstofuitstoot van de veesector niet meetbaar terugliep na innovaties die juist beoogden de stikstof te reduceren. De landbouwlobby wijst graag op stikstofwinst door technische ingrepen.

Feiten worden weggestopt in stikstofland

Het werd Rotgers en haar collega's door de boerensector niet in dank afgenomen dat ze ruchtbaarheid gaf aan onmeetbare winst van stikstofinnovaties. Opmerkelijk

genoeg maakt Johan Vollenbroek, de activist die reeksen rechtszaken voert op basis van de stikstofwetgeving, soms juist gebruik van wat Rotgers boven water heeft gehaald. 'Wij gaan uit van de feiten,' zegt Rotgers zelf. En dus meldde ze dat al die luchtwassers op de stallen, stikstofreducerende vloeren en de zodeninjecties geen meetbaar effect hadden gesorteerd op de luchtkwaliteit. Na 25 jaar aan maatregelen werd nog steeds geen afname van de landbouwstikstof in de lucht gemeten.

Feiten, die zijn in stikstofland soms schaars en vaak moeilijk boven water te halen. Rotgers schetst een beeld van schimmige netwerken, onderzoeken die selectief worden verdonkeremaand of stiekem aangepast, vragen aan Staatsbosbeheer die merkwaardig genoeg worden beantwoord door een provincie, processen waarbij Johan Vollenbroek tegen betaling overstapt van bezwaarmakers naar overheden en Nederlandse rapportages voor Brussel die in Nederland worden achtergehouden, maar in Brussel wel verkrijgbaar zijn.

Anders dan vaak beweerd kun je volgens Geesje Rotgers ook niet zeggen dat 'Brussel' altijd zoveel strenger is dan wat Nederland zou willen, integendeel. De afgelopen jaren keken verder best groene leden van de Europese Commissie juist op van de verregaande, maar nogal stiekeme voortvarendheid waarmee Nederlandse overheden – met een grote rol voor de provincies – het Nederlandse landelijk gebied een louter groene bestemming wensten te geven. 'Het gaat Brussel juist veel te ver om het hele platteland op de schop te nemen.'

Het valt Rotgers op dat het 'beheer' door grote natuurgrondbeheerders vaak helemaal niet leidt tot de 'biodiversiteit' die op papier als doel fungeert – maar die 'resultaten' worden zelden gepubliceerd. Tegelijkertijd wordt er zowel door deze groene grootgrondbezitters – veelal betaald door belastinggeld en loterijen – samen met overheden een permanente campagne gevoerd waarin de indruk wordt gewekt dat de natuur (en sinds kort ook de waterkwaliteit) ernstig aan het verslechteren is.

Al die onheilstijdingen maken – net als het aanhoudende waarschuwen voor de schade door stikstof – deel uit van de modes operandi van het hierboven geschetste netwerk, door Arnout Jaspers eerder wel betiteld als 'de ecolobby'. Rotgers laat niet na op te merken dat het voortdurende natuuralarm nogal contrasteert met de vele miljarden die er de afgelopen decennia al in het verbeteren van de natuur zijn gestoken.

Dat Nederland het enige land ter wereld is dat ooit een 'stikstofminister' (VVD-ster Christianne van der Wal) had en een stikstofcrisis die door de premier (Rutte) als de grootste van zijn carrière werd getypeerd gaat in het relaas van Rotgers terug tot de jaren '80 van de vorige eeuw. Nadat de door zwaveluitstoot veroorzaakte zure regen door technische maatregelen al snel was bestreden begonnen in Nederland de NGO's en de natuurbeheerders onafgebroken op de stikstoftrom te slaan als oorzaak van alles wat er niet zou deugen aan de natuur.

Het stikstofalarm wordt dus al veertig jaar gaande gehouden. Diverse bewindslieden lijken aan de leiband van de lobby te lopen. Zo vroeg Christianne van der Wal aan de Wageningse universiteit hoeveel hectares er extra onttrokken moesten worden om 'de natuurdoelen' te halen. Het bleek 700.000 hectare te zijn – een derde van het hele Nederlandse landbouwareaal. Dat paste naadloos in de bovengenoemde agenda om 40 procent van Nederland tot natuurgebied te gaan bestempelen.

Jetten hervat het peperdure stikstofbeleid van Rutte

Nadat de Rutte-kabinetten tot 2035 tientallen miljarden uittrokken voor het uitkopen van boeren met het doel zo tot stikstofreductie te komen, koos het kabinet-Schoof (en met name BBB-landbouwminister Femke Wiersma) ervoor om de Nederlandse stikstofregels – enig in hun soort – te versoepelen.

Geesje Rotgers constateert dat het kabinet-Jetten feitelijk het miljarden kostende beleid van de kabinetten-Rutte (en met name van VVD-stikstofminister Christianne van der Wal) weer gaat hervatten. In het spoor van Femke Wiersma had men kunnen besluiten de regels te versoepelen (waardoor Nederland overigens nog steeds het strengste stikstofland van Europa zou zijn), maar om onnaspeurlijke redenen gebeurt dat niet. 'We hebben de afgelopen jaren gezien dat de politiek dat niet wil,' constateert Geesje Rotgers. 'We houden zo onze stikstofcrisis in stand.'

De ecolobby schoof aan bij de kabinetsformatie

Opvallend genoeg kwamen alle vertegenwoordigers van de invloedrijke 'ecolobby' de afgelopen maanden ook steeds opdraven bij de formatie van het kabinet-Jetten. En de nieuwe stikstofstaatssecretaris, dat is een jonge wethouder van D66 – de partij die de afgelopen jaren als geen andere ijverde voor het halveren van de

veestapel om ‘de stikstofdoelen’ te halen. Staatssecretaris Jaimi van Essen mag er in tien jaar twintig miljard euro aan spenderen.

Kun je zo zeggen dat de met de ecolobby verstrengelde overheden koste wat kost vasthouden aan de strenge stikstofnormen en de zogenaamde stikstofcrisis die daardoor is ontstaan nodig hebben als hefboom om greep te krijgen en te houden op het grondgebruik in Nederland? Geesje Rotgers: ‘Ik denk het wel. Dat is precies wat ik zie. Daarom wil men geen oplossing.’

Wynia’s Week*volgt de omstreden stikstofcrisis al vijf jaar op de voet, met soms baanbrekende publicaties.* ***Steunt u deze onafhankelijke journalistiek?*** *Graag! Doneren kan HIER.* ***Hartelijk dank!***